

Liikenne- ja viestintäviraston päätös innowise.fi-sivuston evästekäytännöistä

Yritys, jota päätös koskee

Innowise (y-tunnus 1919750-1)

Päätös

Innowise.fi-sivustolla käytössä olevat evästeet voidaan katsoa välttämättömiksi ja näin ollen niiden käytölle ei tarvitse pyytää käyttäjän suostumusta. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilla ei siten ole syytä tai perustetta velvoittaa innowise.fi-verkkosivuston evästekäytäntöjen korjauksiin.

Traficom kuitenkin suosittelee, että Innowise tarkentaa välttämättömistä evästeistä sivuston käyttäjille annettavia tietoja esim. sivuston alatunnisteessa tai tietosuojaselosteessa erityisesti kolmannen osapuolen hCaptcha-evästeen osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto päättää asian käsittelyn.

Asian vireille tulo ja käsittely

[Nimi poistettu] (jäljempänä asiakas) on tehnyt alkuperäisen innowise.fi-sivuston evästekäytäntöjä koskevan valituksen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille (jäljempänä Traficom) 11.9.2019. Traficom on käsitellyt valituksen ja antanut siitä päätöksen 24.4.2020, johon asiakas ei kuitenkaan ole ollut tyytyväinen. Asiakas on valittanut päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen ja Helsingin hallinto-oikeus on 8.4.2021 antamallaan päätöksellä (H1516/2021, diaarinumero 20848/03.04.04.01/2020) kumonnut kyseisen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien päätöksen ja palauttanut asian uudelleenkäsiteltäväksi Traficomille.

Traficom saattoi asian uudelleen vireille, laati selvityspyynnön asian uutta selvittämistä ja käsittelyä varten ja lähetti sen Innowiselle 22.7.2021. Selvityspyynnössä pyydettiin kuvaamaan sivustolla käytössä olleita evästeitä vuonna 2019 ja tämän lisäksi pyydettiin kuvausta nykytilanteesta, sillä sivuston käyttämien evästeiden osalta oli jo ehditty tehdä muutoksia aiemman selvityspyynnön jälkeen. Selvityspyynnössä pyydettiin myös selvitystä siitä, miten käyttäjän suostumusta pyydetään ei-välttämättömien evästeiden käyttöön innowise.fi-sivustolla sekä millä tavalla sivuston käyttäjiä informoidaan sivustolla käytössä olevista evästeistä, niiden avulla kerättävistä tiedoista sekä mahdollisesta kolmansien osapuolten oikeudesta käsitellä eväsetietoja.

Innowise vastasi selvityspyyntöön 13.8.2021. Vastauksessa kuvattiin vuonna 2019 vallinnutta tilannetta, jolloin sivustolla on ollut Innowisen arvion mukaan käytössä myös sellaisia evästeitä, jotka voidaan luokitella ei-välttämättömiksi. Innowise kertoi vastauksessaan myös, että vuonna 2019 sivustolla ei ole ollut käytössä erillistä suostumuksien hallintamekanismia, jolla olisi voinut vaikuttaa ei-välttämättömien evästeiden asentumiseen. Innowise perusteli tätä Traficomien silloisen tulkintakäytännön mukaisena toteutuksena. Innowise kertoi vastauksessaan myös muuttaneensa evästekäytäntöjään 27.4.2020 siten, että kaikki ei-välttämättömät evästeet on poistettu sivustolta käytöstä ja jäljelle on jätetty ainoastaan välttämättömiä evästeitä, jotka huolehtivat sivuston yhteydenottolomakkeiden suojaamiselta roskaposteilta, sekä liittyvät sivuston käyttöliittymään ja käyttötarkoitukselle olennaisiin toimintoihin.

Traficom laatia asiasta päätösluonnoksen ja pyysi 24.11.2021 siihen lausuntoa tietosuojavaltuutetun toimistolta sekä 7.12.2021 asianosaisilta. Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole antanut asiassa lausuntoa ja Innowise vastasi 7.12.2021, ettei sillä ole asiassa kommentoitavaa.

Asiakas toimitti lausuntonsa Traficomille 10.12.2021. Asiakas katsoi päätösluonnoksen perustuvan puutteelliseen asian selvittämiseen ja vaati asian tarkempaa selvittämistä sekä tarkempia perusteluita etenkin Innowise sivustolla käytössä olevan Googlen reCaptcha-evästeen osalta.

Asiakkaan lausunnon johdosta Traficom pyysi 13.12.2021 Innowiselta vielä tarkennettua selvitystä innowise.fi-sivustolla käytössä olevista evästeistä. Innowise toimitti vastauksensa Traficomille 17.12.2021.

Pyytämiensä selvitysten lisäksi Traficom on arvioinut asiaa vieraillemalla itse valituksen kohteena olevalla verkkosivustolla ja toteamalla siten sivuston evästekäytännöt ja -informoinnit.

Päätöksen perustelut

Asiaa koskevat säännökset

Evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamista ja näiden tietojen käyttöä koskevista ehdoista säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 205 §:ssä.

205 §:n mukaan "evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, jos käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa ja palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta.

Edellä 1 momentissa säädetty ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä palvelun tarjoajalle sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu tallentaminen ja käyttö on sallittua ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä."

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 303 §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto valvoo lain 205 §:n noudattamista. Lain 313 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi ottaa asian tutkittavakseen asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom oli aiemmin katsonut tulkintakäytännössään, että evästeiden hallinta voidaan tehdä ja suostumus evästeiden käyttöön antaa käyttäjän internetselaimen asetusten kautta, jolloin palveluntarjoajan ei välttämättä tarvitse asettaa palveluunsa erillistä mekanismia evästeiden hallintaa varten, kuten esimerkiksi evästabanneria. Kuitenkin Helsingin hallinto-oikeus katsoi 8.4.2021 antamassaan ratkaisussa, että internetselaimen kautta tapahtuva evästeiden hallinta ei täytä EU:n yleisen tietosuojasetuksen 2016/679¹ mukaisia vaatimuksia siltä osin mitä tulee muiden kuin välttämättömien evästeiden käytöltä edellytettävän pätevän suostumuksen määrittelyyn.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus)

Traficom on 13.9.2021 julkaissut palveluntarjoajille² uuden ohjeistuksen evästeiden käyttöön liittyen, jossa kuvataan ajantasaista tulkintakäytäntöä ja valvojan viranomaisen näkemystä lain mukaisista evästekäytännöistä (dnro TRAFICOM/295680/04.04.05.03/2021).

Asian arviointi

Vuoden 2019 tilanne

Asiaan saatujen selvitysten perusteella innowise.fi-sivustolla on ollut vuonna 2019 käytössä evästeitä, joita voidaan pitää sivuston toiminnan kannalta eivalttamättöminä. Sivustolla ei ole ollut käytössä erillistä mekanismia käyttäjän suostumuksen pyytämiseksi tällaisten muiden kuin välttämättömien evästeiden käytölle, vaan käyttäjän kannalta ainut keino vaikuttaa evästeisiin on ollut käyttäjän oman internetselaimen evästeasetusten kautta. Tämän vuonna 2019 vallinneet tilanteen osalta on siis noudatettu silloista tulkintaa.

Kuten Helsingin hallinto-oikeus on ratkaisussaan 8.4.2021 katsonut, selainasetukset eivät kuitenkaan täytä voimassaolevan tietosuojasäätelyn vaatimuksia mitä tulee käyttäjän antaman pätevän suostumuksen olemassaolon varmistamiseen. Tältä osin innowise.fi-sivustolla vuonna 2019 käytössä ollut evästekäytäntö ei ole vastannut lain mukaisia vaatimuksia käyttäjän suostumuksen pyytämisestä muiden kuin välttämättömiksi katsottavien evästeiden käytölle. Toisin sanoen Innowisen tapa käyttää evästeitä ei siis aiemmin ole ollut säätelyn mukainen ja käyttäjän suostumusta ei ole pyydetty asianmukaisella ja EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaisen suostumuksen määritelmän täyttävällä tavalla. Kuitenkin asiassa tulee ottaa huomioon, että Innowise on toiminut Traficomien silloisten ohjeistusten mukaisesti ja tämän perusteella yhtiöllä on ollut perusteltu syy olettaa, että sen menettely täyttää lain vaatimukset. Tästä syystä Traficom katsoo, ettei virheellistä menettelyä käyttäjän suostumuksen pyytämisen osalta voida lukea yhtiön vahingoksi.

Vuoden 2021 tilanne

Innowise on kertonut, että se on sittemmin muuttanut innowise.fi-sivuston evästekäytäntöjä ensin vuonna 2020 ja uudestaan hallinto-oikeuden keväällä 2021 antaman ratkaisun jälkeen. Innowisen mukaan sivustolla käytetään enää vain sivuston käyttöliittymään liittyviä lyhytaikaisia evästeitä, sekä Googlen reCAPTCHA (sittemmin hCAPTCHA) evästettä lomakkeiden suojaamiseksi roskaposteilta. Pyytämiensä selvitysten lisäksi Traficom on arvioinut asiaa vieraillemalla innowise.fi-sivustolla ja tarkastelemalla täten sivuston toimintaa.

Sivustolle saavuttaessa tallentuu kaksi lyhytaikaista evästettä, jotka ovat PHPSESSID-niminen istuntokohtainen eväste ja user.timer-niminen eväste, jonka voimassaoloaika on kaksi viikkoa. PHPSESSID-eväste on Traficomien arvion mukaan innowise.fi-sivuston tekniseen toimivuuteen liittyvä eväste, joka poistuu käyttäjän päätelaitteelta selaimen sulkemisen yhteydessä. Innowisen antaman lisäselvityksen mukaan user.timer-eväste toteuttaa toimintoa, jossa käyttäjälle näytetään tietyn ajan kuluttua sivustolle saapumisen jälkeen yhteydenottolomaketta, jolla käyttäjä voi halutessaan olla yhteydessä Innowiseen esimerkiksi kysyäksään lisätietoja yrityksen tuotteista ja palveluista. User.timer evästeen pidempi voimassa oloaika johtuu Innowisen mukaan siitä, että evästettä käytetään lisäksi sen tiedon muistamiseen, että käyttäjälle on jo näytetty yhteydenottolomake tai että käyttäjä

²

on jo itse avannut yhteydenottolomakkeen sivuston "Lähetä viesti"-toiminnon kautta, jolloin ilmoitusta ei näytetä uudelleen ajastetusti. Innowise kertoo, että sivuston pääasiallinen tarkoitus on nimenomaisesti tarjota tietoa Innowisen tarjoamista palveluista potentiaalisille asiakkaille ja rohkaista heitä olemaan yhteydessä yritykseen. Traficom katsoo, että edellä mainitut sivuston toimivuuteen ja käytettävyyteen liittyvät evästeet voidaan katsoa välttämättömiksi, sillä ne vaikuttavat liittyvän olennaisesti sivuston käyttötarkoitukseen.

17.12.2021 toimittamassaan lisäselvityksessä Innowise on kertonut vaihtaneensa Googlen tarjoaman reCAPTCHA-evästetoiminteen hCaptcha-evästeeseen. Innowisen mukaan hCaptcha toivotaan olevan vielä tehokkaampi suodattamaan roskapostia kuin reCAPTCHA:n. Lisäksi Innowise kertoo pitävänsä etuna, että hCaptcha ei toimi verkkomarkkinoinnissa, minkä takia hCaptcha voidaan pitää luotettavampana roskapostieston tarjoajana kuin Googlea. Innowise.fi-sivustolla käytössä oleva evästeistä kertova sivuston alatunniste on muutettu vastaamaan ajantasaista tilannetta. Alatunnisteessa kerrotaan seuraavaa: "Käytämme evästeitä sivuston välttämättömiin toimintoihin kuten ajastetun yhteydenottolomakkeen näyttöön ja roskapostisuojaukseen. Käytämme roskapostisuojaukseen hCaptcha-palvelua, joka ei kerää tunnistetietoja sivuston vierailijoista." Lisäksi alatunniste sisältää hCaptcha koskevan lisätietolinkin, joka vie hCaptcha-palvelua tarjoavan palveluntarjoajan sivustolle.

Julkisesti saatavilla olevat sähköpostiosoitteet altistuvat erityisen helposti sille, että osoitteeseen lähetetään asiallisten viestien lisäksi myös roskapostia, haittaohjelmia ja tietojenkalasteluviestejä. Innowise on antamassaan lisäselvityksessä tuonut tämän myös ilmi ja kertoo, että sen arvion mukaan jopa yli 90 % saapuvista viesteistä voi olla roskaposti-, tietojenkalastelu- tai muita haitallisia viestejä. Innowise pitää siis näin ollen roskapostilta suojautumista tarpeellisena toimintona haitallisten viestien vähentämiseksi ja tietoturvan parantamiseksi ja kertoo kuvanvarmistusmenetelmien olevan yksi yleisimmistä käytössä olevista tavoista toteuttaa tätä lomakkeiden osalta ja valinneensa käyttää tähän parhaita saatavilla olevia valmiita ratkaisuja, koska heillä ei itsellään ole mahdollisuutta toteuttaa kyseistä toiminnetta itse.

Liikenne- ja viestintävirasto on 13.9.2021 julkaisemassaan evästeohjeistuksessa todennut, että tietoturvan parantamiseen tai siitä huolehtimiseen liittyvät evästeet voidaan tavallisesti katsoa välttämättömiksi, sillä niillä pyritään huolehtimaan tietojen turvallisesta välityksestä palvelun ja käyttäjän välillä ja suojaamaan palvelua ja sen käyttäjiä väärinkäytöksiltä. Innowise.fi-sivustolla käytössä olevaa kolmannen osapuolen kuvavarmennusevästettä, eli tämän päätöksen antamisen hetkellä hCaptcha evästettä tai siihen liittyvää evästeiden kaltaista tekniikkaa, ei Traficomien havainnon mukaan käytetä sivustolle saavuttaessa, vaan kutsuja kolmannen osapuolen palveluun lähetetään vasta siinä kohtaa, kun yhteydenottolomake ja sen myötä kuvavarmennus toiminto avataan ja lomaketta käytetään viestin lähettämiseen. Traficom pitää kuvavarmennuksen käytön perusteluja riittävinä ja katsoo, että tähän toimintoon liittyviä evästeitä voidaan pitää välttämättöminä.

Koska innowise.fi-sivustolla käytetyt evästeet ovat siis katsottavissa välttämättömiksi, sivustolla ei ole tarvetta evästabannerille tai muulle mekanismille, jolla voitaisiin pyytää käyttäjän suostumusta muiden kuin välttämättömien evästeiden käytölle.

Käytössä olevista evästeistä käyttäjälle annettavien tietojen osalta Innowise kertoo välttämättömien evästeiden käytöstä sivustonsa alatunnisteessa eli täyttää täten viraston evästeohjeistuksessaan antaman suosituksen informoida käyttäjiä myös välttämättömien evästeiden käytöstä. Sivuston välttämättömistä evästeistä olisi

lisäksi suositeltavaa kertoa vielä tarkemmin evästeen ja sillä kerättävien tietojen käyttötarkoitus ja toiminta-aika suoraan sivuston alatunnisteessa tai tietosuojaselosteessa erityisesti koskien reCAPTCHA- tai hCaptcha-evästettä, kun kyseessä on komponentti, jonka käytöstä johtuen käyttäjän päätelaitteelle asentuu kolmannen osapuolen eväste. Kolmannen osapuolen evästeen toiminnasta ja sen käyttötarkoituksesta olisi suositeltavaa kertoa ymmärrettävästi suoraan innowise.fi-sivustolla ilman, että ainoa tapa saada lisätietoa on siirtyä kolmannen osapuolen sivustolle. Jos tarkemmat lisätiedot kuitenkin annetaan kyseessä olevan sivuston ulkopuolella, olisi tämän suositeltavaa käydä selvästi ilmi. Mikäli kyseessä on linkki kolmannen osapuolen sivustolle, olisi käyttäjälle hyvä käydä ilmi, että lisätietopainike vie toiselle sivustolle kuin missä käyttäjä sillä hetkellä on.

Yhteenvedona innowise.fi-sivuston aiempien evästekäytäntöjen osalta Traficom katsoo, että se ei voi moittia Innowisea siitä, että se on toiminut vuonna 2019 silloisten tulkintakäytäntöjen mukaisesti ja nykyisten evästekäytäntöjen osalta taas Traficom arvioi, että innowise.fi-sivustolla käytössä olevat evästeet voidaan katsoa välttämättömiksi ja näin ollen niiden käytölle ei tarvitse pyytää käyttäjän suostumusta. Traficom kuitenkin suosittelee, että Innowise tarkentaa välttämättömistä evästeistä sivuston käyttäjille annettavia tietoja esim. sivuston alatunnisteessa tai tietosuojaselosteessa erityisesti kolmannen osapuolen hCAPTCHA-evästeen osalta.

Muutoksenhaku

Tästä päätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 8 §:n mukaisesti. Valitusohjeet toimitetaan tämän päätöksen liitteenä.

Heidi Kivekäs
Yksikönpäällikkö

Tiina Ahponen
Erityisasiantuntija

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	Asiakas Innowise
Tiedoksi	Tietosuojavaltuutetun toimisto